

2. Бюджетний кодекс України. (Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 21.06.2010, Глава 8). [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

3. Воронова Л.К., Кучерявенко Н.П. Финансовое право: Учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов. – Харьков: Легас, 2003. с.109.

4. Правознавство [Текст] : підручник / ред. В. В. Копейчиков. – 7-ме вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.

5. Теремцова Н.В. Бюджетний процес за законодавством України: монографія / Н.В. Теремцова. –К.: Видавництво ТОВ «Інтер Логістік України». 2010. –260с.

6. Конституція Федеративної Республіки Німеччини, (текст наведено по збірнику "Конституції зарубіжних країн: Навчальний посібник /Упорядник проф. В.В.Маклаков. 4-е вид., переопр. і доп.-М.: Волтерс Клувер, 2003") /http://constitution.garant.ru/DOC_3864885.htm., 2007.

7. Конституція Республіки Греція від 9 червня 1975 р.; 1) (текст наведено по збірнику "Конституції зарубіжних країн: Навч.пос. /Упорядник проф. В.В.Маклаков. 4-е вид., переопр. і доп. –М.: Волтерс Клувер, 2003") /<http://constitution.garant.ru>, 2007.

Здобувач кафедри теорії держави та права НАВС

Ткачук Лідія Володимирівна

ПРАВОЗАХИСНІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ.

Забезпечення належного рівня захисту прав людини належить до найгостріших проблем української дійсності. Конституційне прагнення України розвивати і зміцнювати правову державу неможливо реалізувати без утвердження у суспільній свідомості ідеї невідчужуваних прав і свобод людини та громадянина. Питання захисту прав і свобод людини для сучасної України за своєю значущістю стоять в одному ряду з проблемами забезпеченням миру та безпеки, єдності, територіальної цілісності країни, виходу із політичної та економічної кризи тощо.

Права людини та їх захист – це обов'язкові супутники правової держави. Тому, правова держава не може існувати без повного визнання прав людини й створення відповідних гарантій їх ефективного захисту.

На сучасному етапі становлення правової держави в Україні велика увага приділяється проблематиці захисту прав і свобод людини та громадянина як на доктринальному, так і на праксеологічному рівнях.

Під захистом прав і свобод людини необхідно розуміти форму забезпечення прав і свобод, яка відображає дію певного механізму, спрямовану на: припинення порушень прав і свобод особи; ліквідацію будь-яких перешкод, що виникають при їх здійсненні; відновлення порушених прав і свобод; притягнення до юридичної відповідальності особи, винної у скоєнні правопорушення [1, с.7].

Особливе місце в структурі механізму правового захисту займають правозахисні гарантії, що направлені на створення певних умов, способів та засобів, які забезпечують реальну захищеність прав і свобод людини.

М.М. Гуренко визначає, що гарантії прав і свобод людини та громадянина являють собою систему норм, принципів, умов і вимог, які у своїй сукупності забезпечують дотримання прав, свобод і законних інтересів. Ефективність цієї системи залежить від різноманітних чинників, але основним серед них є належність визначених елементів у системі функціонування державної влади. До них відносяться: належність Основного Закону, дія якого не може бути зупинена самовільно; визнання державної влади вихідною від Конституції, закріплення на конституційному рівні основних прав і свобод людини та громадянина; наявність незалежної судової влади. Система гарантій прав і свобод людини включає засади як економічного так і соціального та правового характеру, які необхідні для реалізації прав і свобод та механізму їх захисту [2, с. 124].

На думку Є.В. Білозьорова, гарантії прав і свобод особи слід тлумачити як, по-перше, правові умови, за яких можлива найповніша і всебічна реалізація прав і свобод особи; по-друге,

правові засоби і способи, які ефективно забезпечують охорону і захист прав та свобод особи у разі їх незаконного порушення. Тобто гарантії прав і свобод людини та громадянина як загальне поняття являють собою правові умови, засоби і способи, за допомоги яких кожна особа має можливість реалізувати свої права [3, с. 31].

На підставі опрацювання юридичної літератури можна зробити висновок, що гарантії прав і свобод людини – це система правових умов, засобів та способів, що встановлюються та закріплюються державою у чинному законодавстві з метою створення реальних умов для безперешкодної реалізації цих прав і свобод.

Вважаємо, що правозахисні гарантії прав і свобод людини – це система взаємопов'язаних умов та чинників (обставин, засобів, заходів тощо), що створюються і впроваджуються у суспільне життя державою, які надають громадянам реальну змогу (можливість) вільно і безперешкодно реалізувати свої права та свободи, а також звертатися до передбачених законодавством засобів захисту і відновлень цих прав та свобод у разі їх порушень.

Можна зробити висновок про наявність таких основних ознак цього правового інституту:

по-перше, правозахисні гарантії мають державну природу. Тобто, вони створюються державою на виконання її обов'язків перед суспільством в цілому та кожною особою зокрема. Держава виступає головним суб'єктом забезпечення суспільного добробуту, рівень і стан якого прямим чином залежить від кола, якості та ефективності діючих у державі гарантій. Крім того реалізація цих гарантій підтримується і забезпечується силою державного впливу із можливістю застосування правового примусу.

по-друге, правозахисні гарантії закріплюються у відповідних нормативно-правових актах. Формальна визначеність правозахисних гарантій прав і свобод людини у тексті норм чинного законодавства наділяє їх такими властивостями як загальність, обов'язковість та юридична захищеність;

по-третє, правозахисні гарантії відображають стан та рівень розвитку основних сфер суспільного життя. Система діючих у державі правозахисних гарантій дозволяють визначати пріоритети державної політики, що є показником рівня розвиненості національної правової системи окремої країни;

по-четверте, правозахисні гарантії мають універсальний та безперервний характер. Вони, як правило, не мають обмежень у часі, просторі та за колом осіб. Правозахисні гарантії діють постійно і розповсюджуються на всю територію держави, однаковою мірою належать усім, кому вони адресовані, як суспільству чи його окремії групі (спільноті), так і кожному з їх учасників зокрема;

по-п'яте, правозахисні гарантії спрямовані на захист основних прав і свобод та визначають повноваження правоохоронних та правозахисних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, посадових і службових осіб в процесі здійснення правозахисної діяльності;

по-шосте, правозахисні гарантії мають реальний та доцільний характер. Правозахисні гарантії – це не просто декларація, а умови та чинники, що існують в об'єктивній дійсності та роблять процес реалізації прав і свобод людини вільним, безперешкодним та безпечним. Доцільність правозахисних гарантій полягає в тому, щоб вони максимально відповідали рівню державного розвитку та нагальним потребам суспільства, тобто встановлювали баланс між суспільними запитами та державними можливостями щодо їх реальної взаємодії;

Правозахисні гарантії прав і свобод людини є структурним елементом правового механізму забезпечення прав та свобод людини. Саме правозахисні гарантії закріплюють у собі матеріальні передумови та процедурні аспекти реалізації, охорони та захисту прав і свобод людини, створюючи умови переходу від декларативності до реальності.

Правозахисні гарантії прав і свобод людини численні та різноманітні. Їх об'єднує загальна властивість: усі вони виражені та закріплені в праві. Ці гарантії безпосередньо пов'язані із застосуванням правових норм і знаходять своє вираження в діяльності, яка регулюється нормативно-правовими актами.

Таким чином, удосконалення захисту прав і свобод людини є важливим і невідкладним

завданням Української держави. На жаль, правозахисні гарантії, що закріплені в чинному законодавстві України реалізувати надзвичайно складно, перешкодою є розмитість, невизначеність, а то й повна відсутність юридичних правил, які б регулювали процедуру захисту прав і свобод людини. У таких умовах правовий статус людини і громадянина постійно знаходиться під загрозою перетворенню суб'єктивних прав у декларацію, відірвану від реального життя.

Список використаних джерел:

1. Волинка К. Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / К. Г. Волинка. – К., 2000. – 16 с.
2. Гуренко М. М. Зародження та становлення ідеї гарантій прав і свобод людини і громадянина у ліберальній теоретико-правовій думці : [монографія] / М. М. Гуренко. – К., 2000. – 167 с.
3. Білозьоров Є. В. Правові гарантії прав і свобод людини та громадянина у сфері діяльності міліції : [монографія] / Є. В. Білозьоров. – К. : Аванпост-прим, 2009. – 190 с.

**Професор кафедри теорії держави
та права НАВС, кандидат
юридичних наук, доцент**

Тюріна Оксана Володимирівна

ПРАВА І СВОБОДИ ОСОБИ В ІСЛАМСЬКОМУ ПРАВІ: ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОХОРОНИ.

В узагальненому вигляді мусульманське право можна визначити однією з правових систем сучасності, що являє собою комплекс соціальних норм, фундаментом і головною складовою частиною якого є релігійні установлення і приписи ісламу, а також органічно пов'язані з ними і пройняті релігійним духом моральні та юридичні норми, що регулюють суспільні відносини всередині громади, яка сповідує іслам. Інакше кажучи, терміном мусульманське право позначається єдина ісламська система соціально-нормативного регулювання, яка охоплює як юридичні норми, так й неправові регулятори (релігійні, моральні та звичаєві) суспільних відносин. Тим самим, мусульманське право носить персоніфікований характер, поширюючи свою чинність на осіб, які сповідують релігію іслам, незалежно від країни проживання, що дає підстави визнавати його транснаціональний характер. Водночас мусульманське право є основою нормативного регулювання суспільних відносин у країнах, в яких іслам офіційно встановлений і визнаний як державна релігія, або в яких переважна більшість населення сповідує дану релігію, що привносить в його розуміння й національні особливості.

Іслам має систему цінностей, на захист яких спрямований регулятивно-охоронний потенціал мусульманського права. У системі ієрархії цінностей ісламу релігія і віра посідають центральне місце, тому що складають основу ісламської цивілізації. Наступною у цій системі цінностей є життя, яке сприймається як божественний дарунок і, відповідно, як саме цінне з усього того, чим наділив Аллах будь-яку живу істоту. Ще однією цінністю є розум, який сприймається як філософська категорія і вищий тип розумової діяльності. Цінністю ісламу також виступає продовження роду людського, що розглядається у двох сенсах – як продовження життя, дарованого Аллахом, і як продовження віри як основного сенсу життя. І, нарешті, цінністю ісламу, і відповідно, об'єктом захисту ісламського права, є власність, що має статус священності і недоторканності.

Звідси впливає особливість ісламського права, що суттєво відрізняє його від інших правових систем, яка полягає у співіснуванні в ньому релігійного і власно правових початків, що відповідно знайшло своє відображення на специфіці його джерел і структурі, механізмі дії і праворозумінні.